

tunk értelmében (?) a válóper jogerős eldőltségig az életközösséget megszüntetett házastársak egymással szemben kizárólagos birtokosai annak a lakásrésznek, amelyet önként, vagy kényszerből a maguk külön tartózkodásukra választottak.“

Hogy van-e ilyen bírói gyakorlat, nem sikerült megállapítanom. Bizonyos, hogy kell a ténylegesen különélő házastársak között valamilyen megosztott, kizárólagos birtoklásnak lennie, a surlódások lehető elkerülése végett. Hogy ennek mikéntjét megállapodás döntse el, esetleg a közöttük hallgatólagosan kialakult tényleges helyzet, és hogy ezen birtokállapotot sommás visszahelyezési perben lehessen megvédeni, helyes. Mi van azonban akkor, ha megállapodás nem jött létre, és illetve sem egy, tényleges békés kizárólagos birtoklás nem tudott kialakulni? Ha köteléki per már van folyamatban a házastársak között, helye van az ennek megállapítására irányuló ideiglenes intézkedésnek. A bíró figyelemmel lesz a házastársak összes életkörülményeire és arra, hogy a béke fenntartassék. Am ha nincs köteléki per, hogy segítsenek magukon a házastársak? Annál inkább megoldást kívánhat a kérdés, mert lehet, hogy bontó keresetre egyikük sem gondol. Azt hiszem, hogy köteléki per hiányában közvetlen keresetnek kell lennie (a communi dividundo actio egy neme), amelynek petituma: a bíróság állapítsa meg az elkülönített kizárólagos birtoklás módozatait. Ez esetben a bíró tényleges különbirtoklást konstituál.

Felmerül az a kérdés is, vajjon lehet-e egyidejűleg sommás visszahelyezési kereset és ideiglenes intézkedésnek tárgya ez a kérdés és ha mindkét eljárás folyamatba tétetett, felfüggesztendő egyikben és melyikben az eljárás? Nézetem szerint a két eljárás parallel is folyhat. A sommás visszahelyezési kereset a birtokállapotot védi, az ideiglenes intézkedés azonban anyagi jogi erővel rendezi a kérdést (habár csak ideiglenesen is). Praktikuma a birtokpernek csak akkor van, ha hamarabb vezet ítélethez, mert az ideiglenes intézkedés magasabb rendű rendezést nyújt és lerontja a birtokperbeli döntést. Ott csak ez van: visszahelyezlek, mert birtokban voltál. Itt: így helyes, ez legyen tehát az állapot, akárhog is volt eddig.

Dr. B. I.

Jogirodalom.

Öt könyv az új kényszeregyességi rendeletről. (Dr. Orbán és dr. Berényi Pál, dr. Tury Sándor Kornél, dr. Csiky és dr. Cs. Sommer, dr. Rakonitz Dezső és dr. Meszlény Arthur kommentárjai.) Súlyos gazdasági viszonyaink szimptomatikus jelensége, hogy jogi irodalmunk — amely a közelmúltban szaklapokban megjelent rövid életű tanulmányokon és néhány tankönyvön kívül jóformán semmit sem produkált — az új kényszeregyességi rendelettel kapcsolatban reneszánszát éli. Vajjon a kényszeregyességi jog bőven fakadó forrásából frissülne fel és kapna új erőre irodalmunk? Alig hiszem. A tudományos munka éveken át azért szünetelt, mert közönség és érdeklődés híjján

csak a közvetlen napi szükséglet felületes és népszerű kielégítésére, a jogász mesterember segédeszközeinek több-kevesebb ügyességgel való megkonstruálására redukálódott írónk kedve és ereje. A fizetésképtelenség joga azonban ma a legszélesebb tömegek érdeklődésének gyújtópontjában áll; másfelől az új rendelet minden technikai fogyatékosága és céltalan újítása ellenére egészséges törzsről hajtott nagyvonalu kodifikáció: hosszú idők után az első jogászai alkotás, amely az eleven élet viszonyait rendezí és egyuttal elméleti feldolgozásra, rendszeres glosszálásra is alkalmas. Irodalmunk nagy vitalitására vall, hogy az első kedvező szellőre kiviluvetése: öt új könyv, — a maga által kitűzött célok keretein belül, mindegyik eredeti és értékes munka, — kíséri kommentárjával a rendeletet.

Bizonyos rezignáció nélkül mégsem mehetünk el a magyar jogi irodalomnak a forradalmak utáni ez első tömegtermése mellett. Egy egész világnak kellett összemláni, hogy a figyelő ujjászületést lásson és hatalmas fejlődésnek örvendezzen, mikor tudományunk, amely valamikor klasszikus jogelvek, korszakos kodifikációk felett szárnyalt, ma a kényszeregyességi jog szűk ketrecében kezdi szárnyait bontogatni.

Dr. Orbán József és dr. Berényi Pál „A csődönkívüli kényszeregyesség reformja“ című könyve már előszavában hangsúlyozza, hogy nem tudományos jogi fejtegetéseket, hanem praktikus utmutatást akar adni annak, aki a kényszeregyességi jog utvesztőjében kénytelen kalandozni. E cél korlátozta ökonomiával, egyszerű és világos rendszerével, jó iratmintáival, a gyakorlatnak hasznos szolgálatokat tehet.

Dr. Tury Sándor Kornél „A csődönkívüli kényszeregyességi eljárás új szabályai“ címen a félhivatalos kommentár súlyával jelentkezik és szerzője személyére való tekintettel szinte a hiányzó miniszteri indokolást pótló authentica interpretatio jellegét viseli. Rendszere: a rendelet szövegéhez fűzött rövid és tömör széljegyzet, nemcsak a gyakorlat irányítására, hanem az elmélet sok vitás területének éles megvilágítására is alkalmas. E glosszában a félhivatalos felfogás objektív és hűvös stílusát gyakran áttöri egy határozott egyéniség eredeti gondolatokat hordozó hangja, amely azonban minden tompitottsága mellett is nem egyszer szinte elhomályosítja a rendelet eredeti intencióit.

Dr. Csiky Károly és dr. Cs. Sommer József „A csődönkívüli kényszeregyességi eljárásról szóló új rendelet“ c. az előbbieknél külsőleg is terjedelmesebb könyvében bizonyos önmaga által felállított korlátok között a kényszeregyességi jog elméletével is foglalkozik. Amellett, hogy tiszta áttekintést ad a kérdés egész komplexumáról és a jogásznak vagy laikusnak egyaránt gyors és biztos támaszpontokat nyújt, kidolgozza a Rendelet minden gyakorlati érdekű vonatkozásának elméleti hátterét is. Különösen becses a bírői gyakorlat — elsősorban a bpesti kir. törvényszék gyakorlatának — rendszeres feldolgozása és ismertetése.

Annál is inkább, mert ma, mikor nemcsak a jog hézagainak kitöltése, de törvényhozási munka és rendszeres teoretikus tevékenység híján a tételes jog megteremtése is bírói funkció tárgya lett, hovatovább az elmélet, harcai és eredményei is abban a formában szívárognak át a jogászai közvéleménybe, amint azok a bírói ítéletek elvi éllal körvonalazott indokolásaiban kifejeződnek.

Dr. *Rakonitz Dezső* „A csődönkívüli kényszeregyesség“ c. könyvét erős rendszeresség és az elméleti háttérrel széles körű kiépítő törekvés jellemzi, amelyet nem egyedül az aktuális glosszáló kedv, hanem a felvetődött probléma egész szövevényes, a gazdasági és jogélet ezer ágába kapcsolódó anyagában való komoly elmélyedés hozott létre. Magyarázataiban szerencsés kézzel igyekszik a régi és új jogszabályok egybefonódását feltüntetni, a felvetődött vitás kérdéseket megoldani, főleg pedig a gyakorlati keresőnek az életben jelentkező problémák labirintusában utmutatást adni. Hasznosan szolgálja az utóbbi célt a bírói gyakorlat részletes feldolgozása is. A Rendelet sok ellentmondást keltett problémája válik kommentárunk világításában egyszerűvé és érthetővé: különösen érdekesek idevágólag a kényszeregyességi beszámítás, a telekkönyvi gondviselő, az eljárás költségeire vonatkozó, a R. 89. §-a köré fonódó fejtegetései és újszerűen hatnak az egység jóváhagyásának és megtagadásának komplexumában felmerülő kontroverziák megoldásai.

Dr. *Meszlény Arthur* „A csődönkívüli kényszeregyességről“ című megjelent könyve már terjedelmével (346 oldal) is a legfőbbtel nyújtja. A kényszeregyesség teljes és részletes feldolgozását találjuk itt meg. A lényegében száraz és a jogtudomány általános elvei szempontjából nem eminens értékű anyagot szerzőnk oly logikai tisztasággal és elméleti készséggel fejtegeti, hogy e munkáját méltán sorozhatjuk a magyar jogi kommentáriumok mintái közé.

Magánjogi tudományunk különös belső meghasonlásban szenved: egész világ választja el egymástól az elméletet és a gyakorlatot, a gondolatok világát és az élet alakzatait. A való és a gondolat dualizmusának karikatúrájával állunk szemben: gyakorlatunk nem gyökeredik semmi elméleti alapon, míg tudományunkban minden fogalomná ritkul, tartalom nélküli kategóriává finomul. Örvendetes ritkaság ilyen körülmények között az olyan könyv, amely mint Meszlényé is a praxist az elmélet alaposságával mélyíti ki és az élet levegőjét viszi a dogmatikába.

Könyvünket elsősorban a szigorú következetesség, az a logikai vaskonstrukció jellemzi, amely a szerteágazó kérdéseket, a mindannyiukon végigfutó gondolatok kapcsán egységes alapra vezeti vissza. Akár a kritikus idő kérdését, az adós cselekményeinek hatályos vagy hatálytalan voltát, vagy az egyenlő elbánás sokat vitatott fogalmát boncolja, a könyv minden részében magán viseli írójának szerkesztő készségét. Egyfelől a sok apró részlet, amely mesterien gyűrűzik azon témák felé, amelyek az író kedvenc gondolataihoz fűződnek, másik oldalon a gazdagon felhalmozott részletek általánosítása és visszavezetése a Rendelet szelleméből kifejlesztett igazság foglatába. Vannak a Rendeletnek szakaszai, amelyek könyvünk rendszerének világításában domborodnak ki először: a minimális hányadot (6. §), az eljárás megindításának joghatályát (20. §), a hitelezők joghelyzetét (52. §), a szavazati jogot (60. §), vagy a jóváhagyást megtagadó rendelkezéseket (82., 83. §), ez összefoglaló szempont-

tok és az elméleti háttér reflexe nélkül a Rendelet egészébe beállítani és megérteni nem lehet.

De — ismétlem — az anyag tudományos kezelése sehol sem teszi könyvünket gyakorlatiatlanná vagy nehézkesé. A judikatura szinte tökéletes feldolgozása, a végrehajtási utasítások ismertetése, és függelékül a laikusnak oly kedves iratminták, a gyakorlati jogász leghasználhatóbb segédkönyvévé teszik a könyvet, amely a másik oldalon a tudomány művelőjének a jog egy különös tájának mély perspektíváját nyitotta meg.

vi.

Dr. Almási Antal: A Kötelmi Jog Kézikönyve. Tébe kiadás, ára 24 P = 300.000 K. A napokban hagyta el a sajtót Almási Antal könyve, amelynek megjelenését egyelőre azzal a jóleső érzéssel köszöntjük, hogy irodalmunk megint egy értékes, hangsúlyozott célja szerint is mai érvényű kézikönyvvvel gyarapodott. A könyvnek értéke szerinti ismertetésére és bírálatára még vissza fogunk térni s ezuttal csupán két megjegyzésre szorítokunk, amelyek közül egyik sem illeti a szerzőt. Almási könyve közli a Polgári Törvénykönyv Javaslat kötelmi jogi részét a legújabb minisztériumi átdolgozásban. A minisztérium codificatio osztályát és a codificatio vezetőjét, Szászzy Bélát illeti az érdem a javaslatnak ezért a legújabb ismertetéséért. Illik, hogy ez alkalomból a magyar jogászság elismeréssel hajtsa meg zászlaját az érdemes munka előtt, amivel nem csupán az illendőségnek, de az igazságnak, a magyar igazságügynek és szívünk érzésének is teszünk eleget.

A másik megjegyzés a kiadóvállalatra tartozik. A könyv kiadója, a Tébe oly időben keltette életre a maga vállalatát, amikor amugy is kis számú jogi könyvkiadó vállalataink megijedtek a könyvkiadás ezernyi nehézségeitől, a vele járó nagy kockázattól. Nyulászki János szuggesztíójának köszönhetjük, hogy a pénz magyar fedelmei e könyvkiadó vállalat révén hozzásegítették a szerzőket könyveik megjelentetéséhez, az olvasókat értékes utbaigazítókhoz és a magyar jogtudományt néhány kitűnő alkotáshoz. Zokszó nélkül azonban ez a második dicséret nem hangozhatik el, és csodálatos, hogy míg a tudomány terén tett szolgálatokért csak feltétlen elismerés jár a Tébe-ben tömörült bankoknak, éppen gazdasági téren árpolitikájukban találunk alapos kifogásolni valót. Almási könyvének árát tulmagasra szabták és ha meg is hajlunk az önköltségi elv következményei előtt, a könyv nagyobb kelendősége egy-egy példány önköltségi árát lényegesen csökkentti. Hisszük, hogy ha a könyv fele áron kerül forgalomba, akkor is kifizeti magát. Ajánlatos volna, ha a bírói és ügyészi egyesület,

illetve az ügyvédszövetség útján a Tébe féláron bocsátaná a jogászközönség rendelkezésére.

Dr. Egyed István: Mai közjogi berendezéseink. Dr. Téry Gyula előszavával. Második kiadásban jelent meg e munka, mely az utóbbi évek megrázkódtatásai következtében közjogunkban, a közjogi szervek és intézmények jogállásában történt változásokat rendszeresen ismerteti. A munka ugyan nem vág folyóiratunk tárgykörébe, de jogforrástani szempontból a magán és hiteljogásznak is hasznos szolgálatot tesz. A mű a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg.

Dr. Kovács Marcell népszerű perrendtartási kommentárjának új kiadását jelenti be, amely fel fogja ölelni az újonnan keletkezett törvényi és rendeleti joganyagot, valamint a Pp. bírói gyarlatát. A szerző méltán nagyhirű könyvére nem kell külön reá irányítani a figyelmet. A munka a szerző saját kiadásában jelenik meg és előfizetések már is eszközölhetők. A könyv előfizetési ára füzetenként 200.000 korona.

Magyar Jogászegyleti értekezések. Hosszas szünetelés után a Jogászegylet újból megkezdte előadásainak publicálását, amit a közismert viszonyok mostohasága között kénytelen volt felfüggeszteni. Reméljük, hogy az előadások közlése az egyesület életének felfrissítését, nagyobb mozgalmasságát is maga után fogja vonni. A most megjelent füzet a kereskedelmi törvény 50 éves fennállásának alkalmából tartott ülés elnöki megnyitóját közli Nagy Ferenc tollából és Dr. Buba Ferencnek ünnepi előadását. A két illusztris szerző neve jogosan disziti az újra meginduló sorozatot és csak kívánatos, hogy a multban annyira kedvelt barna füzetek az új nekiindulás első nyomát követve öregbitsék a Jogászegylet presztizsét és a magyar jogtudomány fejlődését.

Külföldi könyvek.

Staub: Kommentar zum Handelsgesetzbuch 12. és 13. kiadásának 1. és 2. kötete, 1551 oldal terjedelemben, megjelent.

Gustav Zielinski: Grundtypvermischungen und Handelsgesellschaftsrecht. Marburg, 1925.

Bumbacher: Die Aktie als Grundlage des Stimmrechts nach schweizerischem und deutschem Recht unter Berücksichtigung des schweizerischen Entwurfs zur Revision des Obligationenrechts. Mannheim.

Walter Nord: „Die Rechte des Aktionärs und die Folgen ihrer Verletzung. Berlin, 1926.